

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Syntagmata Theologica Sive Principalis Theologiæ Tractatus

Lourenço, Agostinho

Leodii, 1694

Sectio III. Apponuntur, & refutantur aliquæ rationes minùs probabiles.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80131](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80131)

maliter, & primariâ intentione naturæ. Unde neque Hevæ productio fuit generatio, neque Hevæ Adami filia, quia non accepit naturam humanam ex vi processionis à costa, sed ab Omnipotentia Divina: neque homo, licet alium produceret per transubstantiationem, illum generaret, quia licet evaderet similis in natura suo principio, id non haberet formaliter ex vi suæ processionis, quæ prout sic erat æquæ indifferens ad producendum leonem. Unde in definitione generationis addi solet explicationis gratiâ particula illa *ex vi suæ processionis formaliter*.

37. Dices: Leopardus, & mulus non sunt specifice similes leoni, & pardo; equo, & asinæ; & tamen sunt eorum filii ergo &c. Respondeo primò cum aliquibus non esse similes per accidens, & ex impedimento. Sed contra est primò, quia ex vi illius generationis non poterat per se alius effectus oriri. Secundò, quia etiam per accidens non erunt filii; si autem non obstante dissimilitudine in natura specifica, sunt filii; ergo stat vera generatio filii sine similitudine specifica. Igitur.

38. Respondeo secundò, generationes illas esse monstrosas, & imperfectas, quo sensu mulus, & leopardus dici possunt filii monstri, & imperfecti, re tamen dicuntur filii, quia uterque parens ex se, & intentione naturæ intendebat suam speciem, quam saltem imperfectè, & partialiter referunt mulus, & leopardus; definitio autem procedit de generatione habitâ secundum rectum naturæ ordinem.

39. Ex hac igitur generationis definitione sic explicata, & ab omnibus recepta oritur præsens difficultas, cur scilicet sola processio Verbi, non autem Spiritus Sancti sit generatio; siquidem generationis definitio non minùs videtur competere processioni Spiritus Sancti, quam processioni Verbi Divini. Patet, quia utraque est processio *vivens à vivente cognoscitivo*, ut per se patet; est *à principio vite conjuncto*; siquidem non minùs Spiritus Sanctus est de substantia Patris, & Filii, quam Filius est de substantia Patris: procedit *similis in natura*, non solum specifice, sed etiam numerice; siquidem eadem numero Natura est incommunicata in Patre, & communicata in Filio à Patre, & communicata in Spiritu Sancto à Patre, & Filio, idque ex vi processionis utriusque in Filio per viam Intellectus, & in Spiritu Sancto per viam Voluntatis, quæ sunt veluti potentie ejusdem Naturæ, per quas eadem substantia, seu Natura æqualiter communicatur; ergo uterque videtur procedere viâ generationis. Unde arguebant Hæretici: Aut Spiritus Sanctus procedit à solo Patre; aut à solo Filio; aut ab utroque: Si primum; ergo erit Filius, & Frater Verbi: Si secundum; ergo erit Filius Filii, & nepos Patris: Si tertium; ergo uterque erit ejus Parens, alter Pater, & mater alter; quod si neges, sequitur non esse consubstantialem Patri, & Filio, quod intendebant.

40. Hæc est præsentis quæstionis difficultas, ad cuius etiam intelligentiam notandum est, totum discrimen inter processionem Verbi, & Spiritus Sancti in eo esse, quod processio Verbi sit per viam Intellectus; processio autem Spiritus Sancti sit per viam Voluntatis, & in hoc discrimine omnes fundare rationem, cur una sit generatio, altera verò non. Tota igitur difficultas est in assignanda ratione, cur processio per viam Intellectus sit generatio; & non ita sit generatio processio per viam Voluntatis, cum tamen utrique processionem videatur competere definitio generationis, ut patet ex

dictis. Relictis multis Antiquorum dictis, quæ nihil, aut ferè nihil faciunt ad præsentem difficultatem, & videri possunt apud P. Ruiz d. 8. de Trinit. sect. 2. solas aliquorum Recentiorum rationes precipuas apponemus. Sit igitur.

SECTIO III.

Apponuntur, & refutantur aliquæ rationes minùs probabiles.

PRIMA ratio est Scot. in 1. dist. 12. §. Ad quæstionem, & Aureol. in 1. dist. 5. art. 2. proposit. 4. affirmantium, processionem per Intellectum distinguere ipsa formaliter à processione per voluntatem, & illam ex natura sua esse generationem, non verò istam; nec oportere ulterius rationem querere, cur distinguantur, nisi quia tota ratio formalis unius, non est tota ratio formalis alterius. Sed contra est primò, quia hanc rationem querimus, quia una constituatur ut generatio, & non ita constituitur altera. Secundò, quia hæc ratio nihil prorsus declarat, nisi quid habendum sit de fide, nempe processionem Verbi esse generationem, & non ita processionem Spiritus Sancti; nos autem querimus rationem theologicam, quæ videamus, quid nam habeat altera ut sit generatio, & non habeat illa, cum tamen non obstante diversitate, utraque sit processio *vivens à vivente à principio vite conjuncto in similitudinem naturæ*. In idem videtur incidere qui dicunt, distinguere propter terminos productos, ut docere videtur Egid. in 1. dist. 13. a. 2. & Argentin. ibid. q. 1. a. 2. neque enim assignant quid reperitur in uno termino, per quod formaliter distinguatur ab alio.

Secunda ratio est Durand. in 1. dist. 4. q. 1. n. 6. & 17. & aliorum dicentium, rationem, ob quam processio Verbi Divini est generatio, non ita verò processio Spiritus Sancti, esse, quia Verbum procedit ab uno; processio autem ab uno est per modum naturæ, ideoque generatio: at verò processio Spiritus Sancti est à duobus; processio autem à duobus est per modum Voluntatis quodammodo moderantis virtutem, ideoque non est generatio. Quæ ratio videtur desumpta ex D. Aug. lib. 15. de Trinit. cap. 27. Ubi docet, generationem, quæ est à duobus, necessariò esse ab uno ut patre, & ab alio ut matre, quod cum in Divinis sit absolutum, & Spiritus Sancti processio sit à duobus, non ideo est generatio.

Sed contra est: Primò, quia non obstante quod Spiritus Sanctus procedat à duobus, procedit ut *vivens à vivente à principio vite conjuncto in similitudinem naturæ*; ergo &c. Secundò, quia licet Spiritus Sanctus procedat à duobus suppositis, procedit ab illis ut ab uno principio proximè determinato ad unum; procedere autem ab uno principio sic determinato ad unum, non est procedere per modum voluntatis, sed per modum naturæ. Tertiò, quia licet plura supposita concurrant ad unam productionem, si tamen sunt per se requisita, & necessariò, ac sine præcedente deliberatione conveniunt ad talem productionem, agunt ut natura, & per modum naturæ, non verò per modum voluntatis; sed ita se habent duo supposita Patris, & Filii ad productionem Spiritus Sancti; ergo &c. Neque obstat ratio D. Aug. nam sicut Filius procedit à Patre sine matre, ita Spiritus Sanctus dicitur procedere à duobus ut ab uno principio Spiritivo

Spirativo sine matre; sicut enim in utroque supposito est eadem virtus Spirativa, ita etiam in utroque esset eadem virtus generativa, ut illum generarent.

44. Tertia ratio est *D. Bonavent.* in 1. dist. 13. q. 2. & aliorum, qui sentiunt, processionem Verbi esse generationem, quia est per modum naturæ; processionem autem Spiritus Sancti non esse per modum naturæ, idcirco non esse generationem; quid verò sit procedere per modum naturæ, quid autem non? Non satis explicant hi Doctores.

45. Sed contra, quia procedere per modum naturæ, non est idem, atque procedere necessariò; alioqui cum tam Spiritus Sanctus, quam Verbum procedant necessariò, utriusque processio esset per modum naturæ; consequenterque generatio. Item non est idem, atque procedere ex fecunditate Naturæ, ut innuit *D. Bonav.* siquidem tam Spiritus Sanctus, quam Verbum procedunt ex fecunditate Naturæ Divinæ, quæ utrique communicatur æqualiter. Non item est idem, atque procedere immediatè à Naturâ; siquidem in sententia horum Doctorum, ut supra diximus, neutra processio est immediatè à Naturâ, sed una est immediatè ab Intellectu, & alia est immediatè à Voluntate, utraque verò remotè à Naturâ.

46. Dicent, procedere per modum naturæ, esse procedere per primam operationem; quia autem Verbum procedit per Intellectum, qui naturâ suâ est prior, procedit per modum naturæ; & non ita Spiritus Sanctus, utpotè qui procedit per secundam operationem, nempe per viam Voluntatis. Sed contra, quia ut bene *P. Arriaga* 1. p. d. 47. sect. 2. esse primam, aut secundam operationem est quid accidentarium respectu generationis, ut patet ex illius definitione: tum quia in creatis generatio non est prima naturæ operatio. Deindè secundo, & tertio loco genitus, non est minus filius, neque minus genitus, quam primò genitus; sicque Spiritus Sanctus, si alioqui ejus processionem competit tota generationis definitio, ut videtur competere, erit secundò genitus; consequenterque Verbum non erit Unigenitus Filius.

47. Quarta ratio est *Richard. Victor. lib. 6. de Trinit. cap. 18. Alens. 1. p. q. 42. memb. 2. & 3. & quest. 43. memb. 2. Major. in 1. dist. 13. q. 1. P. Zuniga d. 2. dub. 2. memb. 9.* dicentes idcirco Verbum generari, quia accipit Naturam cum fecunditate ad illam alteri communicandam, nempe Spiritui Sancto; & idcirco Spiritum Sanctum non generari, quia Naturam non accipit cum tali fecunditate, quod probant: Primò ex Concil. Florent. in litter. unionis ad Græcos, ubi dicitur eos, qui negant Spiritum Sanctum procedere à Filio, consequenter negare eum esse Filium, ac si ex fecunditate, quâ Spiritui Sancto communicat cum Patre Naturam, probet Filium esse Filium. Secundò, quia nomine Naturæ in definitione generationis, intelligitur fecunda; siquidem natura definitur principium operationum; unde qui non accipit naturam ut fecundam, non exit perfectè similis in natura, quia illam non accipit ad operandum; ac proindè non procedit ut Filius per generationem.

48. Rejicitur communiter, & meritò, gratis enim additur definitioni generationis particula illa fecunda, seu communicanda: Primò, quia ad generationem solum requiritur, quod sit processio viventis à principio vitæ conjuncto in similitudinem naturæ, quin addatur fecundæ; ut supra diximus. Secundò, quia si nomine naturæ intelligitur fecunda, & communicanda, non æquè Spiritus

Tom. 1.

Sanctus acciperet Naturam, ac Verbum; siquidem non illam acciperet secundum adæquatum conceptum Naturæ, quia illam non accipit communicandam alteri; quod tamen est falsum. Tertio, quia nullus est verè filius, licet naturâ suâ sit infecundus, ut communiter supponitur. Quarto, quia licet Verbum Divinum non esset productivum Spiritus Sancti, adhuc esset verè Filius; siquidem Filius non constituitur Filius per virtutem spirativam, sed formaliter constituitur per processionem passivam per Intellectum; licet autem non esset spirativus, adhuc intelligeretur procedere formaliter per Intellectum, ac proindè Filius. Quintò, quia Filius non accipit Naturam, ut est fecunda in Patre, id est ad generandum, cum non generet, sed spiret; & tamen est Filius; ergo licet Spiritus Sanctus non accipiat Naturam, ut est fecunda in Patre, & Filio, id est absolute ad producendum, adhuc tamen erit Filius, quod ipsi negant.

Neque obstant in contrarium adducta: Non primum ex Concil. Florent. Hoc enim solum probat, quod si Spiritus Sanctus non procederet à Filio, non daretur hic Filius Dei: tum quia non distingueretur ab Spiritu Sancto, ut infra dicemus: tum etiam, quia non haberet proximam virtutem spirandi, quâ sublatâ, tolleretur hic Filius Dei. Non secundum, tum quia nomine naturæ in definitione generationis intelligitur eadem essentia saltem specifica; eadem autem Natura, non specifica, sed numero est, quæ communicatur Spiritui Sancto, ac Verbo: tum etiam, quia Natura communicata Spiritui Sancto est idem principium operationum, quod est in Patre, & Filio, licet in Patre generet, & in Filio spiret ratione proprietatum, quæ non communicantur. Præsertim quia in Spiritu Sancto non est minus intelligens, & volens, quàm in Patre, & Filio, quæ sunt quasi operationes essentielles ad intra; neque minus creans, quæ est realis operatio ad extra.

Quinta ratio desumitur ex *D. Thom. 1. p. q. 27. a. 4. quem sequuntur Capreol. in 1. dist. 9. a. 1. ad 2. Cajet. & Banez 1. p. q. 24. a. 4. Ferrar. 4. contr. gent. cap. 11. & 19. & alii Thomistæ, quibus accedunt Deza, P. Ruiz d. 6. sect. 1. & sequent. P. Granad. tr. 2. d. 5. sect. 5. P. Tanner. d. 4. q. 2. dub. 8. n. 11. P. Valent. q. 1. sua punct. 4. P. Molin. 1. part. q. 27. a. 4. P. Præposit. 1. p. q. 27. a. 5. dub. 3. P. Rhodrez tom. 1. d. 6. q. 2. sect. 3. §. 5. & alii dicentes processionem Verbi esse generationem, quia cum procedat per intellectum, ex vi suæ processionis formaliter procedit simile principio generanti; siquidem de ratione intellectus est tendere in terminum, qui sit expressa similitudo objecti; constituitur enim quis intelligens per id, quod habet rei intellectæ similitudinem; generatio autem, ut diximus, est in similitudinem naturæ: processionem verò Spiritus Sancti non esse generationem, quia cum procedat per voluntatem, ex vi suæ processionis formaliter non procedit similis producenti; siquidem de ratione voluntatis est tendere in terminum, qui sit, non similitudo, sed impulsio in objectum; constituitur enim quis volens per id, quod habet inclinationem in rem volitam, non autem per id, quod in se habet similitudinem rei amatæ.*

Hæc ratio in his terminis sic absolutis efficaciter refutatur; siquidem confundit similitudinem realem cum similitudine intentionali; nam similitudo, quæ requiritur ad generationem, & constituit verum Filium, est realis in natura, & non intentionalis

X x x 2

ionalis

tionalis, qualis datur inter cognitionem, & objectum, ut per se patet in generatione creata; sed in eorum opinione, cum Spiritus Sanctus ex vi suae processionis formaliter æquè procedat realiter similis in eadem Natura, tam procedit vivens à vivente à principio vitæ conjuncto in similitudinem Naturæ, quàm Verbum; ergo etiam sic procedet per generationem. Confirmatur, quia ex eo, quod Verbum Divinum procedat formaliter simile intentionaliter Personis Divinis, & possibilibus, ex quorum cognitione procedit, ut infra dicemus, non procedit simile similitudine Filii generati; & tamen ea similitudo est intentionalis respectu objecti; ergo etiam ex eo, quod procedat simile Naturæ Patris in ratione objecti, non idè procedet ut Filius, sed quia procedit realiter simile in Natura; sed etiam Spiritus Sanctus procedit realiter similis in Natura, ut potè quæ ei realiter communicatur; ergo &c. Propter hoc variè varii conantur explicare hanc generationem D. Thom. Undè:

52. Sexta ratio est, ad generationem, & rationem Filii requiri non solum quod procedat similis in Natura, sed etiam ut imago generantis, id est ad illud ex vi suae processionis representandum expressa; cum autem Verbum Divinum, non solum exeat simile in natura, sed etiam ut imago Patris, ut potè ad illum representandum tanquam illius Verbum; non ita verò Spiritus Sanctus, idè illud, non autem hic est Filius. Confirmatur primò, quia in creatis, qui perfectiùs patrem representat facie, moribus &c. dicitur verè filius; qui autem non ita benè eum representat, non videtur ejus filius. Secundò, quia unus ignis v. g. non dicitur filius, neque imago alterius, à quo procedit, quia non procedit ad eum representandum, quamvis accipiat eandem naturam. Tertio, quia Sancti Patres docent, idè esse Filium, quia est Verbum; est autem Verbum, quia procedit ut imago ad representandum. Ita *Torres.* l. p. q. 27. a. 2. *Canav. & P. Valq. ibid. d. 113. cap. 7.*

53. Rejicitur tamen evidenter, quia aut P. Valquez loquitur de imagine intentionalis, aut de naturali reali: Si primum, id ad generationem, & rationem Filii non requiritur, ut proximè ostendimus: Si secundum, ergo id sufficit; sed eo admisso, non minùs videtur Spiritus Sanctus imago realis naturalis Patris, quàm Verbum: Patet primò, quia procedere ut imago naturalis realis ad representandum expressa, nihil aliud est, quàm procedere simile in Natura ex vi, & intentione processionis; sed non minùs Spiritus Sanctus, quàm Verbum ex vi suae processionis procedit similis in eadem Natura, ut concedit ipse P. Valq. ergo &c.

54. Secundò, quia ad realem imaginem solum requiritur similitudo, seu representatio, & processio; idè enim Pater, licet representet Filium propter similitudinem in Natura, non est ejus imago, quia ab illo non procedit; sed Spiritus Sanctus realiter representat in eadem Natura alias Personas, & ab eis realiter procedit; ergo erit imago realis. Tertio, quia ut Spiritus Sanctus sit imago realis producentis, opus non est quod sit Verbum; siquidem proprius conceptus imaginis, qui communis est Filio Divino, & creato, reperitur in creato absque ratione Verbi, solum quia accepit per productionem naturam similem; sed hoc idem reperitur perfectiùs in Spiritu Sancto; ergo &c.

55. Ex his patet prædictam explicationem P. Valq. non subsistere. Unde ad primam confirmationem

etiam patet, non ob stare illum communem modum loquendi, & moralem ex estimationem de representatione filii respectu patris facie, moribus, &c. siquidem etiam si genitus eam representationem non habeat, adhuc tamen est verè filius, si à patre accipit physicè naturam. Ad secundam dicimus unum ignem esse imaginem alterius ignis, à quo procedit, ut omnes concedunt; non tamen esse ejus filium, quia non procedit vivens à vivente. Ad tertiam patebit Sanctorum Patrum intelligentia, cum infra ostenderimus, solum Verbum ex vi suae processionis esse imaginem realem; idè enim Sancti Patres dicunt esse Filium, quia est imago realis.

SECTIO IV.

Refutantur alie aliorum Doctorum rationes.

SEPTIMA ratio rationem D. Thomæ aliter explicans est P. Ruiz *supra cit. d. 6. de Trinit. à sect. 1. usque ad sect. 8.* ubi asserit idè Verbum Divinum generari, & non ita Spiritum Sanctum, quia Verbum Divinum ex vi suae processionis procedit simile substantialiter suo principio infinità, & omnimodà similitudine intra lineam similitudinis; non ita verò Spiritus Sanctus. Itaque duplicem lineam distinguit P. Ruiz, *cit. sect. 8.* alteram viâ Intellectus, & alteram viâ Voluntatis: linea Intellectus, inquit, ex suo conceptu habet esse ad expressionem similitudinis, etiam prout abstrahit ab Intellectione divinà, & creatà: at verò linea Voluntatis ex suo conceptu non vendicat similitudinem; siquidem prout abstrahit à creatà, & Increata solum importat impulsum in objectum, non autem similitudinem. Unde quia Verbum procedit ex vi suae processionis, quæ quidem ex suo conceptu est in linea similitudinis, & secundum conceptum specivum divinæ similitudinis est substantialis, & infinita, procedit ut imago, & Filius: at verò Spiritus Sanctus, quia ex vi suae processionis est in linea Voluntatis, quæ ex suo conceptu non dicit similitudinem, licet alioqui ut contracta in Deo sit Natura, idè non exit in sua linea ut imago, ac proinde neque ut Filius.

Rejicitur etiam facilè hæc explicatio P. Ruiz ex definitione ipsius generationis, quam ipse admittit *sect. 6. n. 3.* nam ad generationem solum requiritur, quod sit *processio viventis à vivente à principio vitæ conjuncto in similitudinem naturæ* ex vi talis processionis; sed hoc totum competit Spiritui Sancto; ergo parum juvat illa distinctio, seu fictio linearum.

Dicent, definitionem hanc generationis non competere Spiritui Sancto, quia ex vi suae processionis non est in linea, quæ ex suo conceptu importat similitudinem, sed solum impulsum. Sed contra est: Primò, quia linea similitudinis computata ad generationem non incipit à similitudine abstracta; nam prout sic indifferens est ad similitudinem intentionalem, & realem, sed à similitudine reali in Natura; atqui in hoc sensu non minùs Spiritus Sanctus, quàm Verbum, videtur esse in linea similitudinis realis; siquidem Spiritus Sanctus non minùs accipit cum Voluntate Naturam Divinam, quàm illam accipit Verbum cum Intellectu; ergo &c.

Secundò, quia in creatis (unde sumitur tota generationis